

Szerdán derülnek ki az idei érettségi eredményei, amíg a diákok a jegyeiket várják, arról beszéltek, ők hogyan értékelik a jelenlegi vizsga- és iskolarendszert, hogyan érzik magukat benne, és mit változtatnának rajta.

Úgy érzik, az érettségnek kevés köze van az érettségihez, és a vizsgáztatás módja sem arról árulkodik, hogy felelősségteljes felnőttként kezelnék őket – ahogyan a ballagási búcsúztatóbeszédekben gyakran emlegetik. Ennek ellenére a vizsgára szükség van – mondják mindannyian, de sokkal inkább az igényekre és az emberekre kellene szabni őket.

Na, ilyen egy gyermek

Az érettséggel nincsen semmi gond, létezik már több száz éve – kezdi **Simó Márton** a érvelését – az oktatással van a baj. Annak a reformját úgy kezdeném, hogy mindenkit, aki az elmúlt 30 évben dolgozott a tanügyben, elvinném

egy gyermek- és növénykertbe,

hogy lássák legalább üvegen keresztül, hogy na, ilyen egy gyermek.

Marci Magyarországon született, és ott is tanult 12 éves koráig, utána költözött vissza a családjá Székelyudvarhelyre. Azt mondja, az ottani rendszert emberibbnek érezte. Ott belegondolt valaki abba, hogy lehet, egy gyereknek nem kellemes napi 8 órát végigülnie úgy,

hogy közben koncentrálnia is kellene – fogalmaz. Tizenkettedikesként is soknak érezte, hogy reggel 7-től délután 3-ig egy helyben üljön, a heti egy testnevelésóra pedig keveset javított ezen a helyzeten.

A román, mint mindig

A legtöbb diák a román érettségivel kezdi a kritikát. Miért kell, miért így, miért ennyi a tananyag, és főleg mire fogják hasznosítani később a most megkövetelt tudást.

A gimis természettudomány osztályba járó végzősök szerint az iskola alkalmas kellene legyen arra, hogy onnan kikerülve folyékonyan beszéljenek egy idegen nyelvet, de ez a román esetében kevés diáknak sikerül. Úgy érzik, túl nagy hangsúlyt fektetnek a tanárok az irodalmi művekre, **arra nem jut idő, hogy beszélgetni is megtanuljanak.**

A ballagás előtt két héttel még új anyagot vettünk románból – mondja **Varga Mátyás**, aki fizika szakon készül továbbtanulni.

Csoma Zsuzsa a Refi filológia-teológia osztályába járt, és azt mondja, a román nyelvű hétköznapi társalgás hiánya neki is okozott már problémákat. Marosvásárhelyi magyar ismerősei csodálkoztak rá, és kérték számon: az iskolában nem tanítanak meg románul? Persze, hogy nem. Arra tanítanak meg, hogy mi a romantika. Angolból sokkal jobb alapokat adnak, érdekes módon – jegyzi meg.

A bizalom, az mi?

Az érettségi körüli felhajtást, a kamerákat, a fölösleges stresszt, a szőrszálhasogató szabályokat is felrótták a végzősök az oktatási rendszernek. Többen is mondták, hogy hétfő reggel, az első írásbeli előtt szóltak nekik arról, hogy semmit nem vihetnek magukkal a terembe a személyi igazolványon és írószeren kívül. **Még vizet sem.**

Hiába vásárolt meg egy üveg vizet és egy szelet csokit – mondja Marci – de ezt is meg lehet érteni, így próbálják kiszűrni a csalási lehetőségeket – teszi hozzá. A gond az, hogy nem sikerült ezt gördülékenyen megszervezni, több száz diáknak kellett leadnia a dolgait egyetlen teremben annak a két tanárnak, aki ezért felelt, és leltárba is vette a letett tárgyakat.

„Ez az ország erről szól, **mindenki azt bizonygatja, hogy korrektek vagyunk**, nem sikkasztunk, nem lopunk, nem hazudunk. Lásd a jogosítvány megszerzése: be van kamerázva minden, amit el tudsz képzelni, viszont az egyetlen dolog, ami befolyásolni tudja a vizsgát, a rendőrnek a lába – nincs bekamerázva. Amellett, hogy nagyon korrektnek próbálunk látszani, elkövetünk egy csomó hibát. Az érettségis történet is arról szól, hogy kiszűrjük a csalókat, ezért kamerázunk be mindent. De a csalás még mindig ugyanúgy kivitelezhető. A rossz átmenési arány szerintem 60%-ban a tanügy felelőssége. Ha az iskola azt mondja, hogy a leckét normálisan megtanította, nem kicsavarta a diákokat reggel 7-től 3-ig, hanem oktatásban részesítette, akkor azt is mondhatná, hogy megbízik azokban a diákokban, akiket 12 éven át a szárnyai alatt nevelgetett, nem kell kamera, természetes a bizalom, és a diák leül és leteszi azt a vizsgát” – fakadt ki a végzős fiú.

Szerinte az is abnormális, hogy a vizsgákon semmilyen szótárt, sem irodalmi kötetet nem használhatnak, Magyarországon ez is másképp van.

Nem vesznek komolyan minket

A bizalmatlanságot, amit a túlzott ellenőrzés sugall, mások is sérelmezik. **Széles Mátyás**, aki szintén végzős, azt mondja, olyan, mintha nem vennék komolyan őket, és folyton a legrosszabbat feltételezik róluk.

„Mindenki azt hiszi, csalni akarunk. Mindenben azt látják, jeleket teszünk a papírra az írásbelin. Én ha csalni akarnék, nem úgy csinálnám, hogy ráhúzok az egyik betűre vagy zárójelbe teszek valamit. Nem vesznek komolyan minket, hogy nekünk szándékunk leérettségizni. Ha valaki két vonalat húzott egy helyett, akkor **már gyanúskét kezelik**, mert biztos, hogy meg van beszélve a tanfelügyelőségen, a 600 euró le van fizetve, hogy őt át kell engedni. Pedig egyszerűen írás közben hibázunk egyet, kihúzzunk vagy kijavítunk valamit. Ilyenkor új lapot kell kérni, átmásolni mindent rá, nehogy jelnek vegyék és kizárjanak emiatt. Az időből fél óra elmegy arra, hogy újraírj mindent” – panaszozzák egymás mondatait kiegészítve a fiúk, Széles Mátyás és **Szőke Kálmán**.

Zsuzsának is akadt kellemetlen tapasztalata a merev formaságokkal. Abban a teremben, ahol ő vizsgázott, az ablakot sem nyithatták ki, pedig zsúfoltság volt, és meleg – állítja, a felügyelőtanár pedig vonakodott a hátralevő időt is felírni a táblára, nehogy azzal is szabályt sértsen – meséli. Ráadásul az érettségitelek felépítését idén februárban megváltoztatták, hiába gyakoroltak három éven át másféle séma szerint a diákok.

A színi egyetemre készülő lány a vizsgáról kizárt diákok történeteivel való előzetes riogatást és

stresszkeltést is túlzónak gondolja, ahogy azt is, hogy akit valóban csaláson érnek, az csak két év múlva jelentkezhet ismét az érettségire.

A vizsgára követelt tananyag gyakorlati hasznáról is határozott véleményük van a diákoknak. A szaktantárgyakat – főleg a továbbtanulás szempontjából – hasznosnak és szükségesnek érzik, de tudatában vannak, hogy ami nálunk a középiskolai matek része, azt más országokban egyetemen tanítják. Ezzel ellentétben a földrajz tételek többüknek túl egyszerűnek tűntek, a történelmi elméletek pedig elavultak.

„Formailag rendben van a vizsga, ha kicsit tanultál, át tudsz menni, de az az anyag, amit vissza kell adni, **nem állja meg a helyét a mindennapokban**” – fogalmazta meg Márton a problémát.

Nyilvánvaló, hogy az érettségi súlya ma már nem ugyanaz, mint több tíz évvel korábban, a diákok inkább egy általános műveltségi tesztnek fogják fel az egészet, de van, aki szerint annak is sántít.

„Az alapműveltségednek nem abból kell fakadnia, hogy ezeket a leckéket vissza tudod mondani. Szükség lenne gyakorlati tudásra is egy 18 éves fiatalembernek, hogy meg tudja mondani, mi az a subler például” – vélekedik Marci.

Mindegy, csak tudjon főzni

És ha már használható tudásról esett szó, a végzősök szerint bőven akad olyan, amire szükségük lenne, de nem tanulhatják meg az iskolában.

„Az ismerőseimet kérdeztem arról, hogy hová mennek egyetemre, és kivel fognak együtt lakni. Az volt a válasz, hogy mindegy, csak tudjon főzni. Oké, hogy ezt otthon fel lehet szedni, de akinek nem olyan a környezete, az nem tudja. Van egy holland ismerősöm, ők **háztartástant is tanulnak, a vizsga pedig abból áll, hogy főzniük kell valamit.**

Szép az irodalom, remekül lehet belőle érettségizni, az általános műveltséghez is hozzátartozik, de mit kezdünk vele az életben, ha nem tanítanak meg, hogy hogy kell adóbevallást csinálni, mik a követelményei annak, hogy bankszámlát nyithass, hogy tudsz magadról gondoskodni” – sorolja Zsuzsa a hiányosságokat.

Varga Mátyás szerint inkább a szülők, meg a család dolga, hogy megtanítsa a fiatalokat az önellátásra. Az iskolában a logikus gondolkodást kellene leginkább elsajátítani, ahelyett, hogy két lábon járó lexikonokat csinálnának a diákokból.

Marci pedig ennél drasztikusabbnak látja a helyzetet:

„A diákok, amikor kikerülnek a nagybetűs életbe, gyakorlatilag életképtelenek. **Olyanok, mint egy kismadár, amit az anyja kilök a fészekből.**

Már tud repülni, viszont azért, hogy megetessék, még vissza kell mennie a fészekbe. Nem a tudás hiányzik, hanem az életképesség.”

Szerinte az iskolában az alapvető illemszabályokat is megtaníthatnák, vagy akár azt, hogy hogyan kell újraéleszteni embereket. Hiszen ezek a dolgok a hétköznapiakban lennének használhatóak. Hiányolja az oktatásból azt is, hogy nem készítik fel a diákokat **a jogaik gyakorlására,**

ezért például senki nem kérdezi meg a rendőrt, hogy mit miért csinál, amikor igazoltat, vagy büntet.

Nem attól érett valaki, hogy bemagol egy csomó leckét – vonja le a következtetést Mátyás. Ha valóban az érettséget kellene bizonyítani, azt teljesen más módszerekkel lehetne, sokkal inkább a gondolkodásmódra és a világlátásra fókuszálva.